3. HISTÒRIA DE LES MINES D'AIGUA SANTJUSTENQUES.

3.1. ELS PRECEDENTS DE LES MINES D'AIGUA ARREU DEL MÓN.

per Juli Ochoa Gonzàlez

Sense incórrer en cap tipus d'exageració, es pot ben bé dir que els precedents més remots de les mines d'aigua es perden en la nit dels temps.

Des de sempre, l'home ha sentit la necessitat de poder disposar d'aigua per a qualsevol finalitat en indrets on aquest element no es troba en la quantitat o amb la freqüència desitjada, i li ha calgut conduir-la.

Aquestes conduccions, en la major part dels casos, han estat fetes a nivell de superfície, ja que aquesta és, generalment, la manera més senzilla de fer-ho, però no sempre és així. De vegades, pot resultar molt més fàcil o més operatiu recórrer a les galeries subterrànies.

Ja fa uns tres mil anys que al Creixent Fèrtil, els assiris, perses i mesopotamis van acudir a les mines per tal de poder transportar amb seguretat i sense perill d'evaporació un bé tan essencial com és l'aigua; i és així com va sorgir la xarxa de "qanats", autèntiques mines d'aigua que duien el preciós líquid des de les seves fonts fins a les hortes o ciutats, protegint-lo de les inclemències del sol.

També, amb idèntica finalitat, foren construïts els "kared" a les regions sud-occidentals de la Xina, al llarg de la coneguda Ruta de la Seda.

El mateix fou fet pels antics balears, ja que s'han localitzat en terres mallorquines les restes de més d'una cinquantena d'aquestes canalitzacions.

La Bíblia ens dóna testimoni d'una altra canalització subterrània d'envergadura. L'any 700 abans de Crist, tement un possible setge dels assiris, Ezequies va fer construir una mina que duia l'aigua de les fonts de la muntanya d'Ofel fins a l'interior de les muralles de Jerusalem, i la va emmagatzemar a la famosa bassa de Siloam.

A la Grècia clàssica també es van fer mines d'aigua, es recorda, per exemple, la que va construir Eupalinos de Megara a Samos, en temps del tirà Polícrates.

Els etruscs foren també grans constructors de mines d'aigua. Només cal fer menció de la densa xarxa de "cuníCuli" que nodria la ciutat de Veyes, una de les seves capitals.

Continuadors seus, mestres indiscutibles en aquesta matèria, foren els romans, els quals van desenvolupar plenament els valors heretats de les dues potències veïnes. Roma va rebre dels etruscs el sentit pràctic immediat, plasmat en la gran concepció de la "res publica": ordre, dret, justícia, administració, i, especialment, estructuració material de la ciutat i l'estat. Dels grecs, els romans van rebre el sentit estètic i monumental.

A finals del segle I, Roma es nodria d'aigua mitjançant nou aqüeductes diferents, coneguts respectivament amb els noms d' "Aqua Appia", "Aqua Virgo", "Aqua Alsietina", "Aqua Tepula", "Aqua Julia", "Aqua Claudia", "Aqua Marcia", "Aqua Anio Vetus" i "Aqua Anio Novus", les longituds dels quals anaven des de 19 quilòmetres fins a més de 80.

Del conjunt d'aquests aqüeductes, només un 5 % del seu recorregut estava constituït per ponts, ja que els conductes superficials i les galeries subterrànies, anomenades "specus", eren molt més senzills de construir i mantenir. Aquestes galeries, veritables colls de mina, totalitzaven uns 482 quilòmetres, amb seccions que anaven des de 2,75 metres quadrats fins a més de 12. Per tal de procedir a la neteja d'aquestes galeries, l'accés es realitzava al llarg de cada "specus" per mitjà de registres anomenats "putei", junt a la boca dels quals eren dipositades les runes i llots extrets.

Specus (coll de mina) de l'antiga Tarraco.

No tan sols la ciutat de Roma gaudia d'un, gairebé, perfecte sistema de forniment d'aigua. Al llarg de tots els territoris que formaren part de l'imperi, encara es poden admirar les restes dels aqüeductes que els romans hi van construir.

A les nostres terres, cal destacar el sistema de portada d'aigües a la ciutat de Tarraco, l'actual Tarragona, amb l'esvelta arqueria de l'aqüeducte de les Ferreres o Pont del Diable, el dels Arquets, a Sant Jaume dels Domenys (Baix Penedès), o el de can Cua, a Pineda de Mar (Maresme), com també els minats que nodrien Ieso, l'actual població segarrenca de Guissona, on encara es pot contemplar un "specus" o coll de mina romà en perfecte estat de conservació, entre molts d'altres exemples.

El sistema romà d'abastament d'aigües es revela com a una de les grans realitzacions de l'antiguitat. En declinar l'imperi, tant l'autoritat administrativa necessària per desenvolupar i mantenir tals sistemes, com el concepte mateix d'obres públiques es van perdre. Va haver de passar molt temps abans que es tornessin a restablir.

3.2. HISTÒRIA GENERAL DE LA MINERIA D'AIGUA AL NOSTRE TERME I EN PARTICULAR DE LA MINA TORREBLANCA I DE LA COMPANYIA D'AIGÜES POTABLES DE SANT JUST DESVERN.

per Francesc Riera Prenafeta

L'aprofitament de les aigües subterrànies al nostre poble va estretament lligat a la història dels diferents assentaments humans que hi ha hagut .

És molt probable que el poblat iber de la Penya del Moro (segles VI aC - V dC) satisfés les seves necessitats d'aigua amb fonts naturals com la del Broll i la del Rajolí, actualment en terme municipal de Sant Feliu de Llobregat a llindar del nostre, o com la Font del Moro a un centenar de metres més amunt del que avui es fa anomenar can Ristol de Muntanya.

En l'època de la colonització romana, l'assentament de les *villae* es fa en molts casos aprofitant les planúries fèrtils a tocar del talweg de la riera, terrenys aptes per al conreu, base econòmica d'aquestes, i en el transcurs dels temps moltes d'elles esdevindran masies que perduraran fins a l'actualitat. La captació d'aigües,